Docnr58

5.1.2.e

Beleidsevaluatie Emissiebeleid Noord-Brabant

Beoordeling van voorgestelde aanpassingen emissiebeleid in Noord-Brabant

Opdrachtgever: Provincie Noord-Brabant

14-11-2025

Vooraf

- Voorliggende presentatie is de stand van zaken op vrijdag 14 november 2025 naar aanleiding van de vergadering van GS d.d. 11 november 2025
- Deze impactanalyse is nog werk in uitvoering en niet afgerond

Statenmededeling en -beslissing

- Statenmededeling 30/10/2025
  - *De provincie verandert haar stikstofaanpak zodat veehouders hun stikstofemissie kunnen verminderen. Hierbij sluit de provincie aan bij de bouwsteen die IPO samen met LTO, NAJK, gemeenten en waterschappen eerder dit jaar presenteerden.*
  - *Daarin wordt gepleit voor een verschuiving naar emissiesturing met een emissieplafond op bedrijfsniveau. Brabant pakt hierop door met de nu vastgestelde aanpak.*
  - *Ondernemers krijgen duidelijkheid over het reductiepad en iedere veehouder met een verouderd stalsysteem blijft verplicht te investeren in modernisering. Dat kan in deze nieuwe aanpak door te kiezen uit een menukaart van maatregelen.*
  - *Met deze bijstelling maken we duidelijk wat we van de sector vragen en bieden we tegelijkertijd keuzevrijheid. Veehouders kunnen zelf bepalen hoe ze hun emissies terugbrengen, bijvoorbeeld via innovatieve stalsystemen, voermaatregelen, minder dieren of een natuurinclusieve bedrijfsvoering.*
- Statenbeslissing 11/11/2025
  - *Voor alle diercategorieën wordt een (zeker) reductiepercentage gehanteerd*
  - *Over alle sectoren heen is een reductiepercentage van 46% richtinggevend, indien nodig wordt in een aantal sectoren een hoger percentage gezet (varkens bijvoorbeeld)*

Opdracht

Doelstelling provinciale beleid: in 2035 is de emissie uit Brabantse veehouderij 46% lager dan in 2019

Aanleiding van de opdracht is de nieuwe aanpak van de provincie: meldplicht waarbij te nemen maatregelen met een maatwerkbesluit worden vastgelegd

- Voor maatregelen die bijdragen aan het herstel of in stand houden van de natuur is geen vergunning nodig. Hiervoor is geen natuurvergunningplicht. Provincie stelt meldplicht in en legt de te nemen maatregelen vast met maatwerkbesluit. Hierbij is geen uitbreiding van dierplaatsen mogelijk.

Opdracht

- Beoordeel de het voorgestelde pakket maatregelen
- Geef inzicht in de economische gevolgen van de voorgestelde emissiereducerende maatregelen

Aanpak en afbakening

Aanpak onderzoek

- Toetsing van de kosten van de door provincie Noord-Brabant beschikbaar gestelde Menukaart met emissiereducerende maatregelen op liquiditeit en effect op extra jaarkosten
  - Gegevensbestanden : Agrimatie, KWIN, CBS, BAB
  - Referentiejaren: gemiddelde over 2019 - 2024, exclusief het jaar met het hoogste en laagste bedrijfseconomisch resultaat
  - Sectoren: melkvee, varkens, pluimvee en vleeskalveren en kleine sectoren in de mate van het mogelijke
- Differentiatie naar bedrijfsgrootte voor de melkveehouderij
- Naast een kwantitatieve economische evaluatie worden enkele kwalitatieve aspecten benoemd;
  - Doelmatigheid
  - Aanvaardbaarheid
  - Uitvoerbaarheid
  - Rechtmatigheid

Behalve de impact van extra emissiereducerende maatregelen zijn ook aanpassingen vanwege maatregelen ten aanzien van dierenwelzijn, grondgebondenheid, de mestmarkt- en/of klimaatmaatregelen in de beoordeling meegenomen

Afbakening: Evaluatie van door de provincie Noord-Brabant beschikbaar gestelde Menukaart, aangevuld met perspectiefvolle maatregelen in Menukaart^{+}.

Menukaart

De menukaart met emissiereducerende maatregelen zoals voorgesteld door de provincie Noord-Brabant bevat enerzijds maatregelen uit Bijlage V en VI Omgevingsregeling en anderzijds een aantal voer- en managementmaatregelen waarvoor een beschrijving als PAS-maatregel bestaat

- Op de Menukaart zijn uit Bijlage V en VI Omgevingsregeling met name de luchtwassers overgenomen. Daarnaast is in de Menukaart een zeer beperkt aantal andere emissiereducerende systemen uit Bijlage V en VI Omgevingsregeling overgenomen
  - Melkvee: 'Natuurlijk geventileerde ligboxenstal met een roostervloer voorzien van inlays met urineafvoergaatjes in de roosterspleten, frequent bevochtigen en schoonzuigen van de vloer door een mestverzamelrobot en een mechanische kelderluchtafzuiging met een chemisch luchtwassysteem (95% emissiereductie)' en 'Ligboxenstal met urineopvangstation'
  - Leghennen: 'Koloniehuisvesting met mestbandbeluchting'
  - Vleeskuikens: 'Uitbroeden eieren en opfokken vleeskuikens vanaf 19 dagen leeftijd'
- De in de Menukaart opgenomen voer- en managementmaatregelen hebben met name betrekking op voeding
  - Melkvee: 'Melkureumgehalte van ten hoogste 19 mg per 100 ml'
  - Varkens: 'Diervoeder met benzoëzuur al dan niet in combinatie met drijvende ballen in de mestkelder' en 'Verlagen eiwitgehalte van het diervoeder'
  - Vleeskuikens: 'Snijmaissilage'
- In de menukaart zijn geen maatregelen opgenomen waarvoor (nog) geen systeembeschrijving bestaan omdat deze maatregelen qua borging nog onvoldoende uitgewerkt zijn om als instructie ter beschikking te stellen aan de Omgevingsdiensten

Toetsing kosten maatregelen Menukaart

connecting agri&food

- Melkveehouderij

Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	Emissie reducerend systeem		NH3-emissie % reductie	Investering (€1.000)	Investering/ dier (€)	Beschikbare liquide middelen/ dier (€)	Extra jaarkosten/ dier (€)	Extra jaarkosten (%)
112	Menukaart	HA1.38	77	132	1.185	673	60	1,2
		HA1.35	54	87	780		83	1,6
		Melkureumgehalte van ten hoogste 19 mg/100 ml	10	0	0		0	0
	Menukaart⁺ - Bijkomende maatregelen	HA1.3 - HA1.4	29-22 (NEMA*)	23-72	208-645	673	98-149	1,9-2,9
		HA1.26	38 (NEMA*)	86	766		149	2,9
		Spoelen roosters - mestafzet €30/m³	30**	4	32		124	2,4
		Spoelen roosters - mestafzet €10/m³	30**	4	32		51	1,0
		Dagontmesting met monovergisting	43	436***	1.744		-151	-2,9
		Eiwitgehalte in rantsoen verlagen naar 15%	15	0	0		0	0
		Beweiden: 720 uur per jaar	2	0	0		0	0

* Nema: Emissiefactoren gecorrigeerd in Nationaal Emissiemodel voor ammoniak
** WUR onderzoek gaat uit van 40%. Voorzichtigheidshalve is hier uitgegaan van 30%
*** Investering gebaseerd op 250 melkkoeien

- De in de tabel opgenomen extra jaarkosten kunnen enigszins variëren met de bedrijfsgrootte, maar dit schaaleffect is beperkt en zal er niet toe leiden dat de systemen in de Menukaart onder de 1,0% extra jaarkosten komen.
- Het schoon houden en spoelen van roosters heeft een fors effect, maar is relatief duur door hogere mestafzetkosten. Bij deze maatregel is uitgegaan van de aanwezigheid van een mestrobot op het bedrijf waarbij alleen in een watersproeier geïnvesteerd hoeft te worden
- Indien banken niet meefinancieren en investeringen uit eigen beschikbare middelen betaald dienen te worden, is investeren in een emissie reducerend systeem met significante emissiereducties op een gemiddeld melkveebedrijf niet haalbaar. In deze situatie moet een veehouder overwegen om een deel van de vergunde dierplaatsen te laten vallen.

Toetsing kosten maatregelen Menukaart

connecting agri&food

- Varkenshouderij - zeugen

Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	Emissie reducerend systeem		NH3-emissie % reductie	Investering (€1.000)	Investering/ dier (€)	Beschikbare liquide middelen/ dier (€)	Extra jaarkosten/ dier (€)	Extra jaarkosten (%)
839	Menukaart	LW2.5 / LW2.6	95	185	221	140	36	2,0
		Voeder met 0,5% benzoëzuur icm drijvende ballen*	35	202	241		21	1,2
		Eiwitgehalte verlagen met 20 gr/kg	20	0	0		11	0,6
	Menukaart+	LW2.5 / LW2.6 met WTW	95	185	221	140	5	0,3
		LW2.5 / LW2.6 voor resterend deel	95	54	65		11	0,6
		HD1.9/HD2.10/H3.8.1	61 (NEMA**)	377	449		77	4,3

* Alleen toepasbaar in stallen die geen mestafvoerbuizen hebben, maar afzuigen met vacuümtank per mestput. Drijvende ballen zijn dus geschikt voor verouderde stallen of stallen met diepe kelders.

** Nema: Emissiefactoren gecorrigeerd in Nationaal Emissiemodel voor ammoniak

- Omdat de investering in WTW in relatie staat tot de aankomende AMvB Dierwaardige Veehouderij zijn de investerings- en jaarkosten hiervan in de opgenomen berekeningen gealloceerd aan deze AMvB en niet aan de emissie reducerende luchtwasser
- Voor 69% van de biggen en 72% van de zeugen is in Noord-Brabant een luchtwasser vergund. In de berekening voor het resterend deel wordt uitgegaan dat alleen wordt geïnvesteerd in een luchtwasser voor het resterende gedeelte dieren waarvoor nog geen luchtwasser is vergund. De kosten van deze investering worden gedeeld over alle aanwezige dieren. De percentages zijn uiteraard niet voor alle locaties gelijk. Sommige locaties hebben alle dieren op een luchtwasser, andere mogelijk nog geen enkel dier.

Toetsing kosten maatregelen Menukaart

connecting agri&food

- Varkenshouderij - vleesvarkens

Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	Emissie reducerend systeem		NH3-emissie % reductie	Investering (€1.000)	Investering/ dier (€)	Beschikbare liquide middelen/ dier (€)	Extra jaarkosten/ dier (€)	Extra jaarkosten (%)
2.256	Menukaart	LW2.5	95	143	54	64	10	2,3
		Voeder met 0,5% benzoëzuur	16	0	0		0	0
		Voeder met 0,5% benzoëzuur icm drijvende ballen*	40	117	44		2	0,5
		Eiwitgehalte verlagen met 10 / 20 / 30 gr/kg	10 / 20 /30	0	0		0	0
	Menukaart+	LW2.5 met WTW	95	143	54	64	6	1,5
		LW2.5 voor resterend deel	95	37	14		3	0,6
		HD5.9.2	50 (NEMA**)	114	43		3	0,7

* Alleen toepasbaar in stallen die geen mestafvoerbuizen hebben, maar afzuigen met vacuümtank per mestput. Drijvende ballen zijn dus geschikt voor verouderde stallen of stallen met diepe kelders.
** Nema: Emissiefactoren gecorrigeerd in Nationaal Emissiemodel voor ammoniak

- Omdat de investering in WTW in relatie staat tot de aankomende AMvB Dierwaardige Veehouderij zijn de investerings- en jaarkosten hiervan in de opgenomen berekeningen gealloceerd aan deze AMvB en niet aan de emissie reducerende luchtwasser
- Voor 74% van de vleesvarkens is in Noord-Brabant een luchtwasser vergund. In de berekening voor het resterend deel wordt uitgegaan dat alleen wordt geïnvesteerd in een luchtwasser voor het resterende gedeelte dieren waarvoor nog geen luchtwasser is vergund. De kosten van deze investering worden gedeeld over alle aanwezige dieren. De percentages zijn uiteraard niet voor alle locaties gelijk. Sommige locaties hebben alle dieren op een luchtwasser, andere mogelijk nog geen enkel dier.

Toetsing kosten maatregelen Menukaart

- Pluimveehouderij - leghennen

Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	Emissie reducerend systeem		NH3-emissie % reductie	Investering (€1.000)	Investering/ dier (€)	Beschikbare liquide middelen/ dier (€)	Extra jaarkosten/ dier (€)	Extra jaarkosten (%)
49.833	Menukaart	LW2.4	70	227	5	3	0,9	3,8
	Menukaart+	HE2.2.5	52 (NEMA*)	56	2	3	0,3	1,3
		ECO Air Care	70-85	623	13		0,3	1,3

*Nema: Emissiefactoren gecorrigeerd in Nationaal Emissiemodel voor ammoniak

Toetsing kosten maatregelen Menukaart

- Pluimveehouderij - vleeskuikens

Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	Emissie reducerend systeem		NH3-emissie % reductie	Investering (€1.000)	Investering/ dier (€)	Beschikbare liquide middelen/ dier (€)	Extra jaarkosten/ dier (€)	Extra jaarkosten (%)
75.875	Menukaart	LW2.5	90	455	6	3	1,1	5,6
		Snijmaissilage	43	0	0		0,03	0,1
	Menukaart+	HE5.5	54 (NEMA*)	69	1	3	0,1	0,5
		HE5.6	75	206	3		0,3	1,3
		ECO Air Care	70-85	874	11		1,5	7,3

*Nema: Emissiefactoren gecorrigeerd in Nationaal Emissiemodel voor ammoniak

Toetsing kosten maatregelen Menukaart

connecting agri&food

- Kalverhouderij

Gemiddeld aantal dieren per bedrijf	Emissie reducerend systeem		NH3-emissie % reductie	Investering (€1.000)	Investering/ dier (€)	Beschikbare liquide middelen/ dier (€)	Extra jaarkosten/ dier (€)	Extra jaarkosten (%)
958	Menukaart	LW2.3	70	106	110	n.b.	27	11,8
		LW2.5	95	117	122		34	14,9
	Menukaart+	LW2.3 voor resterend deel	70	89	92	n.b.	23	9,9
		LW2.5 voor resterend deel	95	99	102		29	12,5

- Publiek beschikbare gegevens over de beschikbare liquide middelen op bedrijven met vleeskalveren ontbreken.
- Voor 16% van de vleeskalveren is al een luchtwasser vergund. In de berekening voor het resterend deel wordt uitgegaan dat alleen wordt geïnvesteerd in een luchtwasser voor het resterende gedeelte dieren waarvoor nog geen luchtwasser is vergund. De kosten van deze investering worden gedeeld over alle aanwezige dieren.
- Voor vleeskalveren lijkt echter niet aannemelijk dat op één bedrijf 16% van de dieren op een luchtwasser zit en 84% niet. Het is eerder waarschijnlijk dat 16% van de bedrijven een luchtwasser heeft en 84% van de bedrijven niet.
- De extra jaarkosten van de twee in de tabel opgenomen systemen komen beide uit boven de 3%.

Doelmatigheid - kwalitatief

Op de Menukaart staan niet alle perspectiefvolle emissiereducerende maatregelen omdat een aantal maatregelen qua borging nog onvoldoende uitgewerkt is om als instructie ter beschikking te stellen aan de Omgevingsdiensten. Voor de maatregel frequent schuiven en spoelen roosters kan ons inziens op afzienbare termijn een goed borgingsprotocol worden opgesteld. Het aanvullen van de Menukaart met een dergelijke maatregel verbetert de beoogde effectiviteit van het Statenvoorstel substantieel. Om dit inzichtelijk te maken is in de beleidsevaluatie aanvullend de variant 'Menukaart+' opgenomen. Door op afzienbare termijn managementmaatregelen op te nemen in de Menukaart worden veehouders in staat gesteld om bij te dragen aan de beleidsdoelen op een wijze die hun autonomie respecteert (eigen handelingsperspectief).

Ten aanzien van het aantal beschikbare opties voor bedrijven kenmerkt de huidige Menukaart ook door het zeer beperkte aantal beschikbare systemen die voldoende emissiereductie realiseren. Indien veehouders uit slechts een of twee op de markt zijnde systemen kunnen kiezen, is er bijna sprake van gedwongen winkelnering met een beperkte 'tucht van de markt' voor de aanbieders. Het verdient aanbeveling dit te monitoren.

Er zijn ook maatregelen (ze zijn niet opgenomen in de Menukaart) die een grotere emissiereductie teweegbrengen dan alleen de reductie van de stalemissie. Zo gaat de maatregel "Dagontmesting-monovergisting-ammoniakstrippen" gepaard met een reductie van de stalemissie met 43%, en daarbovenop een reductie van 48% bij de aanwending van mest.

De uiteindelijke doelmatigheid van beleid wordt mede bepaald mogelijke onbedoelde en zelfs averechtse effecten. Zo maakt het beleidsstreven om de vervanging van het graslandareaal door andere teeltvormen te beperken het belangrijk dat de melkveehouderij als (zij het relatief minder rendabel) economische activiteit behouden blijft in de provincie.

Aanvaardbaarheid - kwalitatief

Uit de evaluatie blijkt dat de opgestelde Menukaart niet of nauwelijks leidt tot een aanpak waarbij er meer keuzemogelijkheden voor boeren komen om de emissie terug te dringen. Hier is werk aan de winkel voor de sector, met alle ondersteuning die overheden kunnen bieden. Overleg met het rijk is bovendien aan te bevelen omdat het te verwachten is dat het rijk middelen ter beschikking gaat stellen om het stikstofdossier aan te pakken.

Een ander aspect betreft de differentiatie naar bedrijfsgrootte in reductie-eisen aan melkveebedrijven. De differentiatie is uitgewerkt er van uitgaande dat aan de grotere en beter renderende melkveebedrijven meer stringente – en dus duurdere - reductie-eisen kunnen worden gesteld. Daarmee wordt gerealiseerd dat ook de melkveehouderij bedraagt aan de reductie van de totale stikstofemissie. Verondersteld is dat de eisen niet zodanig streng mogen zijn, dat dit voor het grotere bedrijf gemiddeld genomen leidt tot een negatief bedrijfsresultaat. Anders zouden deze bedrijven op de lange duur geen toekomstperspectief meer hebben. Daarnaast is hierbij aan de orde dat aan melkveebedrijven ook nog andere duurzaamheidseisen gesteld worden. Dit betreft wet- en regelgeving van de rijksoverheid op het gebied van onder meer dierenwelzijn en grondgebondenheid. De vraag is aan de orde hoe wordt bepaald welk deel van de aanwezige investeringsruimte beschikbaar moet zijn voor maatregelen op het gebied van ammoniakemissie, dierenwelzijn enzovoorts, en of er meer zal worden gevraagd dan de beschikbare investeringsruimte.

Veehouders moeten er op aan kunnen dat provincie en rijksoverheid hierover actief met elkaar afstemming zoeken. Temeer omdat sommige eisen strijdig zijn. Eisen aan meer buitenuitloop voor vleeskuikens en gelijktijdig de ammoniakemissie reduceren gaan niet samen. Dit is (deels) opgelost door te werken met reductiepercentages en niet met emissiecijfers.

Win-win situaties zijn schaars in het stikstofdossier. Des te meer urgentie om de schaarse win-win situaties te koesteren en de toepassing ervan te versnellen. Juist daarom is een sterke inzet om integrale systemen zoals de combinatie dagontmesting plus monovergisting versneld te realiseren van groot belang. Het biedt perspectief op een verdienmodel en draagt gelijktijdig bij aan meerdere duurzaamheidsdoelen: reductie ammoniakemissie uit stallen én bij aanwending, en reductie van broeikasgassen. Dat voor de bestaande locaties niet de technisch maximaal haalbare reducties worden gehanteerd past hierbij.

Voor wat betreft de aanvaardbaarheid van beleid is tot slot van belang dat voorlopers die al eerder maatregelen hebben genomen niet benadeeld worden door de nieuwe aanpak. In het rapport “Bouwstenendocument emissiereductie landbouw” waar IPO mede aan heeft bijgedragen staat hierover “Door het stellen van een norm, in plaats van het opleggen van een reductiepercentage, worden koplopers die al veel hebben geïnvesteerd in emissiereductie beloond.” Dit is op het eerste gezicht strijdig met de voorgestane aanpak waarin wel eisen aan de emissiereductie worden gesteld. Echter, doordat in de nieuwe aanpak nog steeds geldt dat stallen pas na 15 dan wel 20 jaar moeten worden aangepast, zijn de bedrijven die in recente jaren hebben geïnvesteerd feitelijk vrijgesteld.

Uitvoerbaarheid - kwalitatief

De uitvoerbaarheid van beleid heeft betrekking op aspecten als handhaafbaarheid en controleerbaarheid. Niet alle mogelijke maatregelen zijn opgenomen in de Menukaart, deels omdat het nog tijd kost om uit te werken hoe dit kan worden geborgd, en deels omdat ze ook ongewenste neveneffecten hebben.
Van de maatregel “Frequent schuiven en spoelen van roosters” is het echter aannemelijk dat de borging ervan in enkele maanden tijd kan worden uitgewerkt.
De inzet op de Menukaart als een groeimodel richting Menukaart^{+} kan sterk bijdragen aan het inzetbaar maken van meer (kosteneffectieve) maatregelen.
Bij zulke maatregelen is afstemming met de Omgevingsdienst aan te bevelen. Voor het adequaat kunnen uitvoeren van de controle moet aanvullende expertise worden opgebouwd.

Rechtmatigheid - kwalitatief

De nieuwe aanpak komt er op neer dat de ammoniakemissie-eisen in de Omgevingsverordening worden gekwalificeerd als passende maatregel, gericht op stikstofreductie, waarbij bij toepassing van de passende maatregel geen uitbreiding in productiecapaciteit mag plaatsvinden.

Het Provinciebestuur heeft vertrouwen in de juridische houdbaarheid van deze aanpak. Ons ontbreekt de juridische expertise om de zekerheid te bepalen van het juridisch houdbaar zijn van de gewijzigde aanpak. Opgemerkt wordt wel dat de bedrijfseconomische inpasbaarheid samenhangt met de juridische zekerheid, omdat externe financiering dan eerder mogelijk is.

5.2.1

5.2.1

5.2.1

DISCUSSIE: Differentiatie naar bedrijfsgrootte

Voor de kleine melkveehouderijen gelden lagere reductie-eisen van 30%. Indien de gestelde reductiepercentages niet met technische maatregelen kunnen worden gerealiseerd, blijft veehouders die door willen gaan niets anders over dan het terugbrengen van het aantal dierplaatsen. Of dit ook leidt tot een noodzakelijke teruggang in het aantal dieren hangt van de stalbezetting af. Indien de veehouder in het aantal dieren terug moet brengen van bijvoorbeeld 110 naar 100 melkkoeien, levert deze €8.000 aan bedrijfssaldo in. Anderzijds kan hij na aftrek van 30% korting 350 kg fosfaatrechten voor 10 melkkoeien plus bijbehorend jongvee verkopen. De huidige marktprijs van €200 is extreem hoog, gemiddeld over de jaren is dit om en nabij de €100 euro. Een gemiddelde opbrengst aan fosfaatrechten van 35.000 euro zal voor een aantal melkveehouders reden zijn om door te gaan. Er is veelal geen alternatieve aanwending voor de eigen arbeid. Een aantal melkveehouders met een relatief lage GVE bezetting per hectare zal overwegen om natuurinclusief te gaan boeren. Anderen gaan nog een aantal jaren door en nemen genoegen met een lager inkomen, dat gedurende enkele jaren deels gecompenseerd kan worden uit de verkoop van fosfaatrechten. Een ander deel - met name melkveehouders ouder dan 60 jaar en zonder opvolger - zal stoppen met de melkveehouderij en nog een aantal jaren doorgaan als akkerbouwer.

De vraag is vervolgens bij welke bedrijfsgrootte er wordt gedifferentieerd in reductie-eisen. Het netto bedrijfsresultaat op melkveebedrijven neemt toe met de bedrijfsgrootte. Berekend is dat er bij 155 melkkoeien een break even situatie is, geen winst en ook geen verlies. De twee beschikbare stalsystemen voor de melkveehouderij met een emissie reductie van meer dan 50% hebben extra jaarkosten per koe gelijk aan €60 en €83. Ervan uitgaand dat bedrijven na het plegen van deze investering nog economisch toekomstperspectief moeten hebben, komt het er op neer dat vanaf om en nabij de 180 melkkoeien er nog steeds een break even situatie is. Indien de bedrijven de ruimte krijgen om de helft van het positieve netto bedrijfsresultaat te bestemmen voor investeringen in andere duurzaamheidsmaatregelen, is het nog steeds mogelijk te kiezen voor een van de twee beschikbare stalsystemen, mar dan vanaf een bedrijfsomvang van 208 melkkoeien. Veranderende marktomstandigheden zijn van invloed op de grens waarbij nog een break even situatie kan worden bereikt.

Bij bovenstaande berekening blijkt dat hogere reductie eisen voor bedrijven met minder dan 180 melkkoeien gemiddeld genomen leidt tot het interen op het bedrijfsresultaat. Op bedrijven met 180 en meer melkkoeien zal in 2026 naar verwachting 40% van de melkveestapel aanwezig zijn. Het gekozen bestuurlijke uitgangspunt ten aanzien van wat van bedrijven mag worden geëist, is bepalend voor waar de grens komt te liggen.

Melkkoeien per bedrijf	Bedrijven		Melkkoeien	
	Aantal	%	Aantal	%
<20	71	4	380	0
20-49	112	7	4203	2
50-74	318	19	19884	10
75-99	253	15	22174	11
100-149	534	31	63971	31
150-199	217	13	37194	18
200-349	166	10	41141	20
350-499	35	2	14301	7
>= 500	4	0	3070	1
Alle	1710	100	206318	100
Bron: CBS				

Impact omvang en structuur van de sector

Het kan zijn dat ondernemers genoodzaakt zijn om met het bedrijf te stoppen als geval van de voorgestelde aanpassingen in het emissiebeleid. De beslissing om al of niet te stoppen hangt ook af van toeleverende en of verwerkende bedrijven.

- Melkveehouderij: Indien melkveebedrijven worden verplicht te investeren of minder dieren te gaan houden, gaan de schaaleffecten een grotere rol spelen. Met name kleinere bedrijven zullen geen perspectief zien in het voortzetten van het bedrijf. Wel zijn op kleine bedrijven zijn vaak substantieel minder dieren aanwezig dan dierplaatsen. Opgemerkt moet worden dat stoppende melkveehouders – die doorgaan als akkerbouwers - de teelt van grasland mogelijk vervangen door meer renderende teelten die waarschijnlijk intensiever zijn.
- Varkenshouderij: In 2024 waren er in Noord-Brabant 112 bedrijven met <350 zeugen, waarvan 57 bedrijven ook vleesvarkens hadden. Daarnaast waren er in 2024 nog 193 bedrijven met minder dan 1.000 vleesvarkens. Deze bedrijven vertegenwoordigen samen 6% van het totale aantal zeugen en vleesvarkens in de provincie. Vanwege de goede financieel-economische positie van de meeste varkensbedrijven, en het gegeven dat diegenen die overwogen om te stoppen al gebruik hebben gemaakt van beëindigingsregelingen, is de inschatting dat het aandeel extra stoppers ook in deze groep beperkt zal zijn. Verwacht wordt dat dit tot een kwart van de bedrijven in deze categorie betreft. Wel kan het aantal bedrijven toenemen dat overstapt op een voergeldovereenkomst.
- Pluimveehouderij: het overgrote deel van de pluimveebedrijven heeft een goede financieel-economische positie. De invloed van deze variant op het aantal stoppende bedrijven zal beperkt zijn.
- Vleeskalverenhouderij: in deze sector zijn de kosten in alle varianten relatief hoog. Het uiteindelijke aantal extra stoppende bedrijven zal in dn deze geïntegreerde ketens er vooral van afhangen in hoeverre de verwerkende bedrijven hun internationale afzetmarkten willen blijven bedienen.